

суспільство, створення програм, які корегують існуючі уявлення про дійсність, тренінгова робота, яка допоможе вирішити можливі психологічні проблеми, а також не мало важливим моментом стане формування критичного ставлення до отриманої інформації та створення сприятливих умов для життя і розвитку особистості.

ЛІТЕРАТУРА

1. Авдєєва І. М. Освітній простір як умова соціалізація. *Нова педагогічна думка*. 2008. №2 С. 3-5.
2. Власова О. І. Соціалізація і ресоціалізація особистості в умовах сучасного суспільства. *Фундаментальні і прикладні дослідження в практиках провідних наукових шкіл*. 2014. №5 С. 35-42
3. Дети-переселенцы: как помочь адаптироваться. URL: <http://sunny7.ua/semja/children/deti-pereselentsy--kak-pomoch-adaptirovatsya>.
4. Ляшенко Н. О. Проблеми соціалізації дітей в сучасній Україні. *Вісник Університету внутрішніх справ*. 2006. № 36. С.342-347.
5. Рябченко В. В. Освіта, навчання, виховання й соціалізація як поняття й процеси та межі досягнення ними особистості. *Вища освіта України*. 2011. №1. С. 46-54.

УДК 371

**Свиридов Андрій,
Петриченко Ярослав,**
*студенти 2-го курсу ННІ історії, права, міжнародних відносин
СумДПУ імені А.С.Макаренка,
м. Суми, Україна*

МУЗЕЙНА ПЕДАГОГІКА ЯК ШЛЯХ ФОРМУВАННЯ ІСТОРИЧНОЇ ОСВІТИ В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ

Стаття присвячена вивченню музейної педагогіки, як шлях до формування історичної освіти, її тенденції, сучасний стан, інноватика, підготовці в навчально-виховному процесі.

Ключові слова: музейна педагогіка, професійна підготовка, навчально-виховний процес, нова українська школа, вчитель, освітній простір, система освіти.

The article is devoted to the study of museum pedagogy as a way to the formation of historical education, its trends, current status, innovation, training in the educational process.

Key words: museum pedagogy, professional training, educational process, new Ukrainian school, teacher, educational space, education system.

Постановка проблеми. Музейна педагогіка, як засіб передачі культурного досвіду, відіграє важливу роль у формуванні історичної освіти. Одним із головних принципів, які постають у новій українській школі, складає саме культурна компетентність. Задля досягнення даного результату слід використати саме музейну педагогіку, яка має сформувати основні положення історичної освіти. Історична наука постає яскравим прикладом формування культурного компоненту, саме завдяки історії вчитель може прищепити учням основні положення освіченості, вихованості, поваги до минулого. У музейному середовищі даний процес має проходити набагато швидше, адже саме пряма взаємодія з історією дасть змогу сформувати культурно-освічене суспільство, задасть поштовх у дітей бажання та вміння вчитися. Музейна педагогіка має спрямувати знання та здібності учнів до їхнього подальшого розвитку, розвинути корисні якості в умовах належної багатоступеневої системи музейної освіти, розроблення й запровадження у практику навчальних експозицій. Саме історія та музейна педагогіка мають створювати всі належні умови до виховання культурної свідомості майбутніх фахівців.

Аналіз актуальних досліджень. До дослідження даного питання долучилися такі дослідники як О.В.Караманов, який вивчав музейну педагогіку в навчально-виховному процесі, розкрив сучасні тенденції розвитку даного напрямку, В.В. Снагощенко про професійну підготовку майбутнього вчителя історії, Н.В.Отрох, який розкрив суть інноватики в музейній педагогіці, Д. Щербак, Р. Маньковська, О.В. Валенкевич, Н.О. Філіпчук і виховання нації, О.Г. Павлова, О. Квас, І. Земан про музейну педагогіку як інструмент розширення освітнього простору.

Визначення невирішених питань. Дана стаття спрямована на вирішення насамперед питання виховання культурного і освіченого напрямків через призму музейної педагогіки історичної освіти. Визначення напрямів розвитку виховання школярів в умовах нової української школи. Значення історичної науки в формуванні культурної свідомості школярів, майбутніх фахівців.

Завдання. - визначити напрямки формування культурно-освіченого розвитку школярів;

- дослідити музейну педагогіку в навчально-виховному процесі;
- визначити сучасні тенденції розвитку музейної педагогіки в Україні;
- окреслити характер професійної підготовки засобами музейної педагогіки;
- зазначити процес становлення і розвитку музейної педагогіки в Україні.

Виклад основного матеріалу. Роль музеїв у збереженні історико-культурної спадщини людства важко переоцінити. У їх колекціях зібрані безцінні пам'ятки історії, культури і мистецтва. Музеї – це об'єкти, які зберігають соціальну пам'ять, допомагають вивчати минуле, задуматися про сьогодення і заглянути в майбутнє. Величезний культурний потенціал музейних зібрань містить в собі великі можливості для освіти і виховання. Музей сьогодні все більше стає не тільки культурним, а й освітнім простором. Одним з найважливіших напрямків роботи музеїв є музейна педагогіка. Музейна педагогіка виникла внаслідок інтеграційних процесів, що охопили сфери освіти, науки і культури, а також розвитку культурної та освітньої котельної діяльності музеїв в різних країнах світу. Музейна педагогіка – це нова інтеграційна область, яка включає в себе науково методологічну дисципліну і практичну діяльність, яка об'єднує зусилля музейного працівника і музейного педагога. Термін уперше ввів у науковий обіг у 1934 р. К. Фрізен, Німеччина. Нині музейна педагогіка динамічно, хоча із значним відставанням, поширюється й розвивається в Україні: активізується робота з різновіковою музейною аудиторією, розробляються нові міждисциплінарні проекти, створюються цікаві музейно-педагогічні програми, до співпраці із музеями залучаються як загальноосвітні середні школи, дитячі садки, так і вищі навчальні заклади.

Ставлення музейної педагогіки пов'язане з іменами багатьох німецьких педагогів, які завдяки своїй науковим працям та доробкам змогли вивести дану дисципліну на новий рівень. Серед таких можна виокремити праці Г. Керштейнер, який детально розробив концепцію музейної експозиції, Г. Фройденталь винайшов спеціальну методику роботи з учнями, що включає підготовку дітей до відвідування музею та закріплення набутих там знань і вражень на уроці. У цій методиці головна роль відводиться шкільному вчителю. Учений А. Рейчвейн пропагував ідею створення спеціалізованих експозицій для дітей, побудованих за принципом музеїв-майстерень, де дитина має можливість самостійно творчо працювати.

Термін «музейна педагогіка» було сформоване та введене в науковий понятійний апарат на початку ХХ ст. в Німеччині. Як особлива галузь знань і досліджень музейна педагогіка починає формуватися в 1960-ті роки. Цьому сприяли процеси зростання соціальної ролі музейної педагогіки в суспільстві і його демократизації, завдяки чому робота з аудиторією перестала розглядатися як другорядна [1, с. 48–49].

Педагогіка не стоїть на місці, вона весь час розвивається, напрацьовуються нові ідеї, матеріали, методики, все задля того, щоб учні всебічно розвивались. Музейна педагогіка є тому яскравим прикладом поєднання класичних засобів вчителювання та впровадження модерних навичок під час роботи з школярами. Узагальнення досвіду дає змогу нам ширше використовувати сформовані віковими традиціями системи виховання, у тому числі й народного, й надати можливість цілеспрямованого розкриття здібностей і формування певних навиків і моральних якостей.

Педагоги мають зацікавлювати учнів, щоб в останніх виник інтерес до діяльності. Так можемо пригадати приклад А.Ф. Луньова, який створив музей художнього профілю, щоб ознайомлювати та спонукати інтерес в учнів до роботи з цінними історико-художніми предметами. Для здійснення пошукової роботи учні отримували рекомендації та навички спеціального спілкування з власниками раритетів. Наступний етап – це організація екскурсійно-експедиційної роботи, під час якої на місці відбувалося знайомство з історико-культурним життям певної місцевості та під керівництвом і з допомогою вчителя виявлення пам'яток і їх отримання для майбутньої музейної колекції. Екскурсійно-експедиційна робота переросла в подорожі по найвизначніших містах Радянського Союзу, а також Німеччини, де були зустрічі з відомими митцями, знайомство з музейними колекціями та основами музейної роботи, історико-культурними пам'ятками, меморіальними місцями тощо [2, с. 10–11].

Орієнтування музею на педагогічну діяльність дає можливість прищеплення дітям любові до історії. В американській моделі музеїв для дітей акцентовано на слові дитячий. Першочерговим завданням американських музейних педагогів є занурення дитини в стихію гри і пригод, що допомагає непомітно для себе набувати знання й робити відкриття. Отже, ігрові методи в ігровому просторі виходять на передній план. Прикладом цього може слугувати експозиція одного з найстаріших дитячих музеїв світу – Бостонського дитячого музею під назвою «Дім дідуся та бабусі», а також експозиція «Загадки історії» [3, с. 5–6].

Щоб ефективно реалізувати просвітницькі функції, музей повинен зацікавити глядача відомостями про свою діяльність, запропонувати формат співпраці, який буде зручний і цікавий відвідувачу. Перебуваючи у просторі музею і працюючи над виконанням поставлених завдань, учні вчать не лише критично мислити й спостерігати, але й набувають навичок опрацювання інформації (елементарний аналіз, узагальнення, висновки, порівняння), проведення практичних експериментів, конструювання різноманітних інтерактивних моделей та алгоритмів діяльності.

На сьогоднішній день накопичено великий досвід взаємодії музею зі школою. Він передається у таких формах як: екскурсії, музейні уроки, різноматематична гурткова робота, пересувні виставки, тематичні заняття, спільні масові заходи, цикли бесід, проведення учнівських виставок і презентацій, тощо. Велике значення має позаурочна діяльність учнів, під час якої вони створюють виставки чи експозиції, пошук, опис та вивчення експонатів. Під час такої діяльності учні також отримують ще й додатковий досвід співпраці один з одним і це позитивно впливає на розвиток учнівського колективу [4].

У контексті завдань музейної педагогіки важливе місце відведено музеям при навчальних закладах, які можна розглядати як творчі лабораторії з вироблення в підростаючого покоління здатності до самостійних суджень та відстеження причинно-наслідкових зв'язків, виховання історичної свідомості та морально-етичних ціннісних орієнтацій, застосування різних видів практичної пошуково-дослідницької та творчої діяльності. Сьогодні в Україні функціонує розлога мережа таких музеїв, яка налічує більш ніж чотириох тисяч закладів у освітній галузі. На державному рівні сформовано нормативно-правову базу. Зокрема, з метою удосконалення змісту, форм та засобів музейної, краєзнавчої, науково-дослідницької, художньо-естетичної та природоохоронної роботи наказом від 22.10.2014 № 1195 Міністерства освіти і науки України затверджено «Положення про музеї при дошкільних, загальноосвітніх, позашкільних та професійно-технічних навчальних закладах, які перебувають у сфері управління Міністерства освіти і науки України» [6].

У ньому зазначається, що своєрідний динамічний та інтерактивний освітній простір таких осередків має сприяти залученню молоді до краєзнавчої, науково-дослідницької, художньо-естетичної та природоохоронної роботи, вивченню історико-культурних та природних надбань рідного краю, поглибленню загальноосвітньої та допрофесійної підготовки молоді засобами позакласної, позашкільної роботи, залученню молоді до формування, збереження та раціонального використання Музейного фонду України. Основні концептуальні положення музейної педагогіки мають на меті заглибити молодь у навчальний процес, урізноманітнити його, залучити інноваційні технології сформувати національно-свідомих громадян країни.

Музейна педагогіка у сучасному освітньому просторі України обов'язково повинна мати різні підходи та методики, виходячи з її регіонального устрою, традицій, мови, культури, світогляду, адже у сфері освіти, до якої активно долучається музей, відбувається "перехід від ідеї "освіченої людини" – до ідеї «людини культури». Відтак, метою освітнього процесу визнається формування у ході міжкультурного діалогу творчої розвинутої особистості, здатної сприйняти у своїй свідомості ціннісний потенціал інших культур і зробити це без відмови від власних суджень і поглядів [5, с. 6].

З огляду на викладене вище можна узагальнити, що музейна педагогіка набирає форми більш усталеної практики духовно-морального виховання особистості. Сьогодні проводяться комбіновані форми роботи з учнями, залучаються при цьому інноваційні технології, що змушує учнів максимально сконцентрувати увагу на вивченні певних тем і підвищує засвоєння теоретичної інформації і мотивування до навчальної діяльності. Не менш важливою є музейна педагогіка і для вчителів, оскільки вона надає можливість відійти від класно-урочної роботи і набути нових навиків у власній діяльності. Музейна педагогіка зумовлює справжню «революцію в навчанні», закликаючи учнів і студентів стати активними учасниками власного навчання, шляхом творення, експериментування з використанням високотехнологічних процесів та усвідомленням краси навколишнього світу через дизайн музейних предметів.

Висновки. Аналіз наукової літератури і власні спостереження дали змогу зробити висновок, що формування культурної компетентності можна здійснити шляхом прищеплення історичної науки. Дана дисципліна дасть змогу насадити не тільки основні принципи освіченості, а також надасть потшох до всебічного розвитку особистості. Музей, місце де цей шлях можна пройти значно швидке і якісніше. Насадження історичної науки важливо також з точки виховання почуття патріотизму до минулого нашої країни. Саме завдяки героїчним сторінкам історії формується покоління, яке має повагу до колишнього.

ЛІТЕРАТУРА

1. Валенкевич О. В. Становлення та розвиток музейної педагогіки *Науково-методичний збірник «Проблеми освіти»*. Київ, 2015. № 85. С. 48-52.
2. Павлова Г. О. Основи музейної педагогіки А. Ф. Луньова. *«Луньовські читання» матеріали науково-практичних семінарів*. Харків, 2014. С. 5–13.
3. Караманов О. В. Музейна педагогіка в навчально-виховному процесі загальноосвітньої школи. *Освіта та педагогічна наука*. Київ, 2012. № 3. С. 5 – 12.
4. Квас О., Земан. І. Музейна педагогіка як інструмент розширення освітнього простору. *Молодь і ринок*. Львів, 2019. № 5. С. 12–17.
5. Караманов О. В. Музейна педагогіка в контексті багатокультурного освітнього середовища в Україні. *Шлях освіти*. Київ, 2012. № 2. С. 8–11.
6. Наказ Про затвердження положень про музеї при дошкільних, загальноосвітніх, позашкільних та професійно-технічних навчальних закладах, які перебувають у сфері управління Міністерства освіти і науки України.

УДК 371

Федоришин Павло,
студент магістратури,
СумДПУ імені А.С. Макаренка, м. Суми, Україна

ПРОБЛЕМИ ВИВЧЕННЯ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ ІСТОРІЇ МІЖПРАВОСЛАВНИХ ВІДНОСИН В НЕЗАЛЕЖНІЙ УКРАЇНІ

Стаття присвячена дослідженню історії міжправославних відносин в незалежній Україні як одному з аспектів становлення незалежності країни. В роботі проаналізовано праці українських дослідників щодо